φανερώσω πῶς τὴν ἀγαποῦσα. Ἤμουνα πολὺ φτωχὸς καὶ τὸ λίγο ποὺ κέρδιζα μόλις ἐπορκοῦσε γιὰ νὰ συντηρῶ τὴν μητέρα μου καὶ νὰ τρέφωμαι κι' ἐγώ· δὲν ἤτανε κανένας τρόπος νὰ σταθῶ γιὰ ἀποκατάστασι... Ὅταν πέθανε ἡ καλή μου μητέρα ἄρχισα νὰ βάζω κάτι τι στὴν ἄκρη καὶ ὅταν μοῦ φάνηκε πῶς εἶχα μαζέψει ἀρκετὰ χρήματα γιὰ νὰ ἀνοίξω σπίτι μίλησα στὴν Κατερίνα γιὰ τὸ αἴσθημά μου.

Ὁ γάμος ἀποφασίστηκε. Ἔβλεπα πῶς ἡ Κατερίνα δὲν εἶχε καμμιὰ κλίση σὲ μένα, ἀλλά, ἐπειδὴ εἶχε καλὴ καρδιά, ἔλπιζα πάντα νὰ τὴν κάνω νὰ μ' ἀγαπήσῃ μιὰ μέρα. Ὅπως ἦταν φυσικό, τὰ διηγήθηκα ὅλα στὸν Φίλιππο καὶ θέλησα νὰ τοῦ τὴν γνωρίσω... Τὴν συνέχεια θὰ τὴν μαντεύετε ἴσως... Ὁ Φίλιππος ἦταν ὄμορφος καὶ χωρὶς ἴσως νὰ τὸ κάνῃ ἐπίτηδες ξετρέλλανε τὴν Κατερίνα. Ἄ ! εἶνε εἰλικρινὴς καὶ τιμία κόρη ἡ Κατερίνα· μόλις κατάλαβε πὼς τὸν ἀγαποῦσε μοῦ τόπε ἀμέσως...

Ἀλλά, ὅπως καὶ νἆχει, ποτὲ δὲν θὰ ξεχάσω ἐκείνη τὴν στιγμή! Ἤταν ἡ γιορτή της καὶ γιὰ νὰ τὴν εὐχηθῶ, εἶχα ἀγοράσει ἕνα χρυσὸ σταυρουδάκι γιὰ νὰ τῆς τὸ κάνω δῶρο. Ἤμασταν μόνοι στὴν τραπεζαρία καὶ μόλις μοῦχε σερβίρει τὴν σούπα. Τράβηξα τὸ κουτάκι ποὺ εἶχα τὸν σταυρό, ἀπὸ τὴν τσέπη μου, τὸ ἄνοιξα καὶ τῆς ἔδειξα τὸ κόσμημα Τότε ἀναλύθηκε σὲ δάκρυα.

—! Συγχώρησέ με Ἰάκαβε μοῦ εἶπε, καὶ κράτησέ το αὐτὸ νὰ τὸ δώσης σ' ἐκείνην ποὺ θὰ πάρῃς γυναῖκα σου... ἐγὼ δὲν μπορῶ πιὰ νὰ γίνω γυναῖκα σου, ἀγαπῶ ἄλλον... ἀγαπῶ τὸν Φίλιππο.

Φυσικὰ λυπήθηκα πολύ, μὰ τί μποροῦσα νὰ κάνω, ἀφοῦ τοὺς ἀγαποῦσα καὶ τοὺς δυὸ τόσο πολύ ; Ἐκεῖνο ποὺ νόμιζα πὼς θὰ τοὺς κάνῃ εὐτυχεῖς ἤτανε νὰ τοὺς παντρέψω καί, καθὼς ὁ Φίλιππος ἤτανε ἀπένταρος, τοῦ δάνεισα ὅλες μου τὶς οἰκονομίες γιὰ νὰ ἀγοράσῃ τὰ ἔπιπλα ποὺ τοὺς χρειαζόνταν.

Παντρεύθηκαν κι' ὅλα πήγαιναν καλὰ στὴν ἀρχή. Ἔκαναν ἕνα ἀγοράκι ποὺ τὸ βάφτισα ἐγὼ καὶ τὸ ὀνόμασα Κάμιλλον. Λίγο ἔπειτα ἀπὸ τὴ γέννησι τοῦ μικροῦ, ὁ Φίλιππος ἄρχισε νὰ παραμελῇ τὸ σπίτι του, νὰ συχνάζῃ στὶς ταβέρνες, νὰ πίνῃ, καὶ νὰ σπαταλᾷ δεξιὰ κι' ἀριστερὰ τὰ χρήματα ποὺ κέρδιζε. Προσπάθησα μὲ τὶς συμβουλὲς νὰ τὸν φέρω στὸν ἴσιο δρόμο... καὶ κάποτε τὸ κατώρθωνα γιὰ λίγο. Ἀλλὰ αὐτὸ δυστυχῶς δὲ βάσταξε πολύ... καὶ ἔπειτα οἱ συμβουλές κατέληξαν νὰ τὸν κάνουν νὰ θυμώνῃ... Μιὰ μέρα, μάλιστα εἶχε τὸ θράσος νὰ μοῦ κάνῃ, ἀναφορικῶς μὲ τὴν γυναῖκα του ποὺ εἶνε ἡ φρονιμώτερη καὶ τιμιώτερη γυναῖκα, μιὰ σκηνὴ ζηλοτυπίας... μοῦπε τέτοια λόγια ποὺ ντρέπομαι καὶ νὰ τὰ πῶ... Τότε ἔκανα ἐκεῖνο ποὺ ἔπρεπε νὰ κάνω· ἔπαψα νὰ πηγαίνω νὰ τοὺς βλέπω.

Ἐπειδὴ ὅμως αἰσθανόμουνα μεγάλο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν Κατερίνα καὶ τὸν μικρόν, δὲν ἔπαψα νὰ τοὺς παρακολουθῶ ἀπὸ μακρυά. Τὸ Σαββατόβραδο, ὅταν ἤξερα πὼς ὁ Φίλιππος εἶχε φύγει μὲ συναδέλφους του γιὰ νὰ πάῃ νὰ πιῇ τὸν μισθό του, περιφερόμουνα μέσα στὴ συνοικία, εὕρισκα τὸ μικρὸ Κάμιλλο, τὸν ρωτοῦσα, κι' ἂν εἶχαν πολὺ φτώχεια στὸ σπίτι, δὲν τὸν ἄφηνα νὰ γυρίσῃ μὲ τὶς τσέπες ἀδιανές.

Ὅσο περνοῦσαν τὰ χρόνια, ὁ Φίλιππος χειροτέρευε, ἀλλὰ ἡ Κατερίνα ποὺ τὴν βοηθοῦσα, κατώρθωσε νὰ μεγαλώσῃ τὸ παιδί της καὶ τώρα εἶνε ἕνας νέος ὄμορφος εἴκοσι χρονῶν, καλὸς σὰν τὴν μητέρα του.

Δὲν εἶνε ἐργάτης, ἔχει μορφωθῇ, ἔμαθε νὰ σχεδιάζῃ στὸ νυχτερινὸ σχολειὸ καὶ τώρα εἶνε κοντὰ σ' ἕνα ἀρχιτέκτονα ποὺ κερδίζει ἀρκετά.

Ἄ ! εἶνε καλὸ παιδὶ ὁ Κάμιλλος γιὰ τὴν μητέρα του. Ἀπὸ δυὸ χρόνια τώρα, ὅταν καμμιὰ φορὰ συναντῶ τὴν Κατερίνα στὸ μπράτσο τοῦ παιδιοῦ της ποῦνε στολισμένος σὰν κύριος, τὴν βλέπω πολὺ ἀλλαγμένη, χαρούμενη, κι' αὐτὸ μοῦ ζεσταίνει τὴν καρδιά.

Χθὲς τὸ βράδυ συνήντησα τὸν Κάμιλλο καὶ ἔμαθα πὼς τὸν στέλνουν νὰ κάνῃ τὴν θητεία του στὶς ἐπαρχίες.

Ἄ !... πέρασα μιὰ νύχτα πολὺ ἄσχημη... Νὰ λείψῃ ὁ μικρὸς πέντε χρόνια μακρυὰ ἀπὸ τὴν μητέρα του ; νὰ τὴν ἀφήσῃ χωρὶς πόρους μὲ μόνο προστάτη τὸν πατέρα του, τὸν μεθύσταχα... ἦταν φρικῶδες... Σκεφθῆτε, πάτερ μου, εἴκοσι ἐτῶν προσπάθειες τῆς δυστυχισμένης αὐτῆς γυναίκας νὰ πᾶνε χαμένες γιὰ μιὰ στιγμή, ἀπὸ μιὰ ἀνοησία τῆς τύχης !

Τὸ πρωῒ ἤμουνα γερασμένος κατὰ εἴκοσι χρόνια ἀπὸ τὴν λύπη μου, μὰ τί νὰ κάνω ἔπρεπε νὰ πάω στὴν δουλειά μου.

Μόλις ἀνέβηκα τὴν σκαλοσιά, αἰσθάνθηκα νὰ μὲ χτυπᾷ κάποιος στὴν πλάτη. Ἤταν ὁ Φίλιππος !... Δὲν ἐργαζόταν πιὸ παρὰ ἀπὸ ἰδιοτροπία καὶ εἶχεν ἔλθει νὰ δουλέψῃ ἐκείνη τὴν ἡμέρα γιὰ νὰ κερδίσῃ κάτι τι γιὰ νὰ πάῃ νὰ πιῇ.

Εἶχα νὰ τὸν δῶ πολὺ καιρὸ καὶ μὲ κόπο τὸν ἀνεγνώρισα. Ἀπὸ τὸ πιοτὸ καὶ τὴν κραιπάλη εἶχε γίνει ἐρείπιο.

— Ἔ ! λοιπόν, τοῦ εἶπα. τὸ παιδὶ φεύγει γιὰ τὶς ἐπαρχίες.

— Ὕστερα ; μ' ἀπήντησε μὲ μιὰ φωνὴ βραχνή, μήπως καὶ σὺ θὰ μὲ ζαλήσῃς σὰν τὴν Κατερίνα ; θὰ κάνῃ τὴν θητεία του, ὅπως ὅλος ὁ κόσμος.. Διάβολε ! Ξέρω καλὰ τί τοὺς διαβολίζει καὶ τοὺς δυό, τὴν Κατερίνα καὶ τὸν Κάμιλλο... Ἂν ἤμουνα πεθαμένος, δὲν θἄφευγε... μὰ τόσο τὸ χειρότερο γι' αὐτούς ! Εἶμαι ἀκόμα γερὸς καὶ ὁ Κάμιλλος δὲν εἶνε γυιὸς χήρας !

— Γυιὸς χήρας !... Ἄ ! κύριε ἀββᾶ, γιατὶ νὰ πῇ τὴν λέξι αὐτήν ; Ἡ κακὴ σκέψη μοῦρθε ἀμέσως στὸ μυαλό, καὶ δὲν μάφηκε ὅλο ἐκεῖνο τὸ πρωῒ ποὺ δούλευα πλάϊ μ' αὐτὸν τὸν δυστυχῆ. Φανταζόμουνα τί θὰ τραβοῦσε ἡ φτωχὴ Κατερίνα, ὅταν δὲν θἄχε πιὰ τὸ παιδί της γιὰ νὰ τὴν προστατεύῃ καὶ νὰ τὴν τρέμῃ καὶ θἄμενε ὁλομόναχη μ' αὐτὸν τὸν ἐλεεινὸ μεθύσταχα... Εἶχαν χτυπήσει οἱ ἕνδεκα καὶ ὅλοι οἱ ἐργάται εἶχαν κατεβῇ γιὰ νὰ φάνε. Εἴχαμε μείνει τελευταῖοι, ὁ Φίλιππος κι' ἐγώ.

Τὴν ὥρα ποὺ ἑτοιμαζόταν νὰ κατεβῇ κι' ἐκεῖνος τὴν σκάλα, μὲ κύτταξε καλὸ-καλὰ καὶ μοῦπε σαρκαστικά.

— Βλέπεις μοῦ βαστοῦν κάλὰ τὰ κότσα. Ὁ Κόμιλλος δὲν ὑπόρχει ἐλπὶς νὰ γίνῃ γρήγορα γυιὸς χήρας !

Τὸ αἷμα μου μοῦρθε στὸ κεφάλι, θόλωσαν τὰ μάτια μου... ἄρπαξα μὲ τὰ δυό μου χέρια τὶς ἄκρες τῆς σκάλας, ποὺ κατέβαινε, καὶ μὲ ἕνα δυνατὸ κούνημα τὸν ἔκανα νὰ πέσῃ στὸ κενό...

Ἔμεινε «στὸν τόπο» καὶ τὸ νόμισαν γιὰ τυχαῖο, ἀλλὰ τώρα ὁ Κάμιλλος εἶνε γυιὸς χήρας καὶ δὲν θὰ φύγῃ...

Νά, τί ἔκανα πάτερ μου καὶ τί ἤθελα νὰ πῶ σὲ σᾶς καὶ στὸν καλὸ θεό. Μετανοῶ καὶ ζητῶ συγχώρησι... Ὁ θάνατος αὐτὸς ἔκανε εὐτυχισμένα τὰ δυὸ ὄντα ποὺ ἀγαποῦσα περισσότερο κι' ἀπὸ τὴν ζωή μου· ἡ χαρὰ ποὺ θὰ αἰσθανόμουνα, ἂν τοὺς ἔβλεπα εὐτυχισμένους θἄταν τόσο μεγάλη ποὺ θὰ μ' ἔκανε νὰ μὴ μετανοήσω πιὰ γιὰ τὸ ἔγκλημά μου... Γιὰ νὰ τὸ ἀποφύγω αὐτό, θὰ φύγω γιὰ τὴν Ἀμερική. Γιὰ ἐξιλέωσι... νὰ πᾶρτε πάτερ μου, τὸ χρυσὸ σταυρουδάκι ποὺ ἡ Κατερίνα μοῦ ἀρνήθηκε, ὅταν μοῦ ὡμολόγησε πὼς ἀγαποῦσε τὸν Φίλιππο. Τὸ φύλαξα πάντα, γιὰ ἀνάμνησι τῶν μόνων εὐτυχῶν ἡμερῶν ποὺ εἶχα σ' ὅλη μου τὴν ζωή... Πάρτε το καὶ πωλῆστε το...τὸ χρῆμα ποὺ θὰ πάρετε ἂς εἶνε γιὰ τοὺς φτωχούς.

Ὁ Ἰάκωβος σηκώθηκε ἄραγε συγχωρεμένος ἀπὸ τὸν παπᾶ Φαμπέ ;

Ἐκεῖνο ποὺ εἶνε βέβαιο, εἶνε πὼς ὁ γέρο-παππᾶς δὲν πούλησε τὸ χρυσὸ σταυρουδάκι. Ἀφοῦ ἔβαλε τὴν ἀξία του εἰς χρῆμα στὸ κουτὶ τῆς ἐκκλησίας, κρέμασε τὸ κόσιημα σὰν «ἀφιέρωμα» στὸν βωμὸ τῆς Παρθένου, ὅπου πηγαίνει συχνὰ καὶ προσεύχεται γιὰ τὸν φτωχὸ χτίστη. Μετάφ. **Διον Ν. Καλτάκη**

ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΝΘΑΝΕΤΕ ΚΑΙ ΝΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΕΤΕ

Στὴν Κίνα, ὅταν συναντήσῃς ἄνθρωπον, καὶ θελήσεις νὰ τὸν χαιρετήσῃς βγάζοντας τὸ καπέλλο σου, σημαίνει ὅτι θέλεις νὰ τὸν ἀποφύγῃς.

***

Ἡ ἀρχαιότερη ἐπιστολὴ τοῦ κόσμου βρίσκεται στὸ Βρεττανικὸ Μουσεῖο. Ἂν καὶ ἔχει γραφεῖ πρὸ δεκατριῶν αἰώνων ἐν τούτοις διατηρεῖται θαυμάσια. Εἶνε γραμμένη μὲ Λατινικοὺς χαρακτῆρας, καὶ περιγράφει ἐν ὀλίγοις τὴν ζωὴν τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ραμέσεως τοῦ Βου.

***

Κατὰ τελευταίαν στατιστικὴν στὴν Ἀγγλίαν γράφονται 2. 186.000.000 ἐπιστολαὶ τὸ χρόνο.

Μεταξὺ τῆς Μαγαδασκάρης καὶ τῶν Ἰνδιῶν ὑπάρχουν 16. 000 νῆσοι, 600 ἐκ τῶν ὁποίων εἶνε ἀκατοίκητες.

***

Τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον τῆς Γερμανίας ἔχει ἐλαττωθεῖ κατὰ 40 ο)ο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ πολέμου.

***

Εἰς τὴν περιοχὴν Ἰνσάλλα τῆς Ἀφρικῆς δὲν ἔχει βρέξει ἀπὸ δέκα ἐτῶν.

***

Τὸ σπανιώτερον γραμματόσημον τοῦ κόσμου εἶνε τῆς Ἀγγλικῆς Γουϊνέας καὶ κοστίζει 500 λίρες. Ἐν ἀντίτυπον αὐτοῦ κατεῖχε ὁ τέως βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ἐδουάρδος Ζ'

***

Εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας ζοῦν ἀκόμη 200.000 Ἰνδοί, εἰς δὲ τὴν Ν. Ἀμερικὴν περὶ τὰ δέκα ἑκατομμύρια.

***

Ἡ Γερμανία ἐπλήρωσε μέχρι τοῦδε εἰς ἀποζημιώσεις τοῦ πολέμου, εἰς χρῆμα καὶ εἰς εἶδος περὶ τὰ 50 δυσεκατομμύρια χρυσᾶ μάρκα.

***

Ἡ νῆσος Ἐλιγολάνδη τείνει πρὸς τὸν ἐξαφανισμόν της. Ἔχει ἐλαττωθῆ κατὰ ἐννέα δέκατα κατὰ τὰς τελευταίας ἑκατονταετηρίδας.

***

Τὸ μεγαλύτερον βιβλίον εὑρίσκεται εἰς τὸ Ἀγγλικὸν μουσεῖον καὶ ἔχει ὕψος 175 ἑκατοστά.

***

Ὁ ἐθνικὸς πλοῦτος τῆς Γερμανίας ὑπελογίζετο εἰς 300 δισεκατομμύρια πρὸ τοῦ πολέμου. Σήμερον μόλις ὑπερβαίνει τὸ ἥμισυ.

***

Ὁ ὑψηλότερος ἄνθρωπος ποὺ γνωρίζουμε εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους ἔχει ἀνάστημα 2 μ. 78.